

PODSTATNÁ JMÉNA – TVOŘENÍ MNOŽNÉHO ČÍSLA

JAK SE TVOŘÍ MNOŽNÉ ČÍSLO U PODSTATNÝCH JMEN JEDNODUCHÝCH

V portugalském jazyce má gramatická kategorie čísla dvě složky: jednotné a množné číslo. V této kapitole se pokusím o vystižení základních pravidel a principů, z nichž se vytváří při tvoření množného čísla.

Zapamatujte si, tedy následující pravidla:

1. Podstatná a přídavná jména zakončená na **samohlásku či diftong** tvoří množné číslo pomocí připojení nominální koncovky **-s**:

Gato – gatos

Gata – gatas

Peru – perus (krocán)

Avô – avôs

Irmã – irmãs

Pai – pais

Mãe – mães

Céu – céus

2. Podstatná a přídavná jména zakončená na **-m** tvoří plurál pomocí koncovky **ns**

armazém – armazéns (sklad)

item – itens (položka)

jardim – jardins (zahradá)

bombom – bombons

álbum – álbuns

jejum – jejuns (hladovění, půst)

3. Z hlediska výslovnosti dochází krmě připojení **-s** také ke změně zavřenosti samohlásky v přízvučné slabice, kdy zavřené o se mění na otevřené:

(mô)	(ó)
almoço	Almoços
corpo	corpos
esforço	esforços
fogo	fogos
imposto	impostos
jogo	jogos
olho	olhos
osso	ossos
porco	porcos
povo	povos

Výjimkou jsou však ta podstatná jména, v nichž za přízvučnou samohláskou následují **nazály** či **palatály**

Abono, donos, estojos, molhos, piolhos, mochos, encostos, repolhos, rostos etc...

Ale také ty, které mají za přízvučnou samohláskou **rn** či **rr**

Adornos, subornos, cachorros

Někdy se podle výslovnosti samohlásky o také může změnit význam slova:
Lobo/lobos (**ô**) – vlk x obo/lobos (**ó**) je lalok, nebo lidová hra)
Molho/molhos (**ô**) (omáčka) x molho/molhos (**ó**) je svazek, otýpka

4. Podstatná jména končící na **ão** představují tři plurálové alomorfy – **ãos**, **ães**, **ões**. Yto plurálové koncovky se připojují ke slovnímu základu s tím, že se vždy vychází z původní latinské podoby, z níž odpadlo intervokalické **n**:

	manum – mão	manus – mãos
ãos	germanu – irmão	germanos – irmãos
	orphanum – órfão	orphanos – órfãos

další příklady:

cristão/cristãos, grão/grãos, órgão/órgãos, pagão/pagãos, sótão/sótãos

	canem – cão	canes – cães
ães	panem – pão	panes – pães

další příklady:

alemão/alemães, capitão/capitães, catalão/catalães, charlatão/charlatães, sacristão/sacristães, apod...

	actionem – acção	actiones – acções
ões	leonem – leão	leones - leões
	orationem – oração	orationes - orações

další příklady:

canção/canções, certidão/certidões, coração/corações, feijão/feijões, ladrão/ladrões, lição/lições, nação/nações, obrigação/origações, etc...

augmentativa: rapagão/rapagões, homenzarrão/homenzarrões, vozeirão/vozeriões, casarão/casarões

některá podstatná jména mohou mít více variant plurálových koncovek:

aldeão (vesničan) – aldeões, aldeãos, aldeães
corrimão (zábradlí) – corrimões, corrimãos
verão – verões, verãos
sultão – sultões, sultães

5. Podstatná jména ukončená na **-n,-r, -s,-z** připojují koncovku **-es**:

íman –	ímanes	(magnet)
líquen –	líquenes	(lišejník)
cânon –	cânones	(kánon)
dólar-	dólares	
cadáver –	cadáveres	(mrtvola)
deus –	deuses	
ananás–	ananases	
país –	países	

rapaz – rapazes
voz – vozes

poznámka:

Podstatná jména která paroxytonní končící na **s** či **x** mají stejný tvar pro jednotné i množné číslo:

Atlas, alferes (praporčík), ourives (zlatník), pires (tácek), lápis, cítis, oásis, fénix, ônix, tórax

Jediná podstatná jména, která mění místo přízvuku v plurále jsou tato:

Carácter – caracteres, júnior- juniores, sénior – seniores

6. Podstatná jména končícína **-al, -ol, -ul** mají v plurále místo **l** **-is**.

Capital – capitais

Anzol – anzois (udice)

Azul - azuis

Poznámka: výjimkou jsou: mal – males, cōnsul – cōnsules

7. Podstatná jména ukončena na přízvučné **-el** mají koncovku: **éis**, podstatná jména zakončená na nepřízvučné **el** mají koncovku **eis**:

anel – anéis (prsten)

papel – papéis

ale:

móvel – móveis (nábytek – nábytek)

túnel – túneis

8. V případě podstatných a přídavných jmen zakončených na přízvučnou slabiku **-il** se v množném čísle tato koncovka mění na **os**.

Ardil – ardis (lest)

Covil – covis (doupě)

Peitoril – peitoris (parapet, římsa)

9. Podstatná a přídavná jména zakončená na nepřízvučnou koncovku **-il** mají plurálovou koncovku **-eis**.

Fóssil – fósseis (zkamenělina)

Projéctil – projécteis (střela)

Réptil – répteis (plaz)

10. Deminutivní podstatná jména zakončená na sufix **-zinho** či **-zito** mají plurálovou koncovku obsaženou jak ve slovním základu tak i v sufixu:

cãozinho – cãezinhos

leãozinho – leðezinhos

balãozito - balðezitos

hotelzito – hoteizitos

II MNOŽNÉ ČÍSLO U PODSTATNÝCH JMEN SLOŽENÝCH:

Podstatná jména složená vytvořená procesem **aglutinace** mají plurálovou koncovku stejnou jako podstatná jména základní:

Bancarrota/bancarrotas	
Girassol/girassóis	(slunečnice)
Malmequer /malmequeres	(kopretina věncová - jedlá)
Passattempo/passatempas	(kratochvíle)

Podstatná jména vytvořená **juxtapozicí** pak tvoří plurál následujícím způsobem:

1.

kořeny jsou buď **dvě podstatná jména**, nebo jedno **podstatné jméno a jedno přídavné jméno**. Pak plurál tvoří oba dva kořeny.

Couve-flor / couves-flores	(květák)
Peixe-espada / peixes-espadas	(druh ryby v portugalsku- tkaničnice stříbřitá)
Guarda-civil / guardas-civis	– (občanská hlídka)
Amor-perfeito / amores-perfeitos	(maceška – violka trojbarevná)

2.

Pokud je **první kořen sloveso a druhý kořen podstatné, přídavné jméno nebo sloveso**, pak pouze druhý kořen má plurálovou koncovku:

Bate-chapa / bate-chapas	(kovář)
Beija-flor / beija-flores	(kolibřík)
Porta-voz / porta-vozes	(mluvčí)
Guarda-chuva / guarda-chuvas	(deštník)
Ruge-ruge / ruge-ruges	(šustění oblečení)

3.

Pokud je slovo složeno z jednoho **neohebného** kořene a z **podstatného jména**, pak ten druhý má plurálovou koncovku:

Ex-presidente / ex-presidentes	
Sempre-noiva / sempre-noivas	(truskavec, rdesno ptačí)
Abaixo-assinado / abaixo – assinados	(níže podepsaný)
Vice-cônsul/vice-cônsules	

4.

pakliže je podstatné jméno tvořeno ze **dvou jmen spojených předložkou**, pak pouze **to první** má plurálovou koncovku:

ave-do-paráiso / aves-do-paráiso	(rajka)
caminho-de-ferro/caminhos-de ferro	(železnice)
estrela-do-mar (estrelas-do-mar)	(mořská hvězda)
lua-de-mel (luas-de-mel)	(líbánky)

5.

Pakliže je složené slovo složeno ze **dvou podstatných jmen**, ale pouze **to druhé je specifickým determinantem**, pak pouze **první** má plurál:

Navio-escola / navios – escola	
Palavra-chave / palavras-chave	

III ZVLÁŠTNÍ PŘÍPADY:

Podstatná jména pomnožná – pouze v množném čísle – PLURALIA-TANTUM:

Alvíssaras	– nálezné
Andas	- chůdy
Anais	-letopisy
Arredores	-okolí
Belas-artes	-krásné umění
Cãs	-šediny
Cócegas	-lechtání
Condolências	- kondolence
Endoenças	-Zelený čtvrtek
Exéquias	-pohřeb
Expensas	-útraty
Fezes	-kal, usazenina
Parabéns	- blahopřání
Núpcias	-sňatek
Olheiras	- kruhy pod očima
Pêsames	- upřímná soustrast
Primícias	- první plody
Víveres	- potraviny

PÁROVÁ PODSTATNÁ JMÉNA:

Óculos	–brýle
Andas	–chodítka
Pais	(rodiče)

Podstatná jména pouze v jednotném čísle SINGULARIA TANTUM – názvy kovů, přírodních produktů, světových stran, větrů, vlastností, věda a umění, náboženství a politické strany, apod...

O ouro
A platina
O trigo
O leite
O sul
A ignorância
A cariddaade
A arquitetura
A informática
O cristianismo
O socialismo

Podstatná jména se jiným významem v jednotném a množném čísle:

Água – águas	voda/minerální vody
Ânsia – ânsias	touha, dychtivost, úzkost/nauzea
Ar – ares	vzduch /klima
Féria – férias	plat / dovolená
Género – géneros	druh / zboží
Miolo – miolos	střídka chleba (jádro ořechu) / mozek
Pai – pais	otec – rodiče